

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΝΕΟΤΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

I. Γενικά Βοηθήματα

Umberto Cerroni, *Η πολιτική σκέψη*, τόμ. Β' - Γ', Αθήνα: Παπαζήσης, 1972.

George Sabine, *Ιστορία των πολιτικών θεωριών*, Αθήνα: Ατλαντίς χ.η.ε.

Παναγιώτης Κανελλόπουλος, *Ιστορία του ευρωπαϊκού πνεύματος*, Αθήνα: Γιαλλέλης, 1998. (Τα κεφάλαια για τους πολιτικούς στοχαστές του Μεσαίωνα και των νεοτέρων χρόνων για γενική ενημέρωση).

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, *Νεότερη Πολιτική Θεωρία*, Ε' έκδοση, Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη, 2014

-----, *Πολιτικοί Στοχαστές των Νεοτέρων Χρόνων*, ΣΤ' Έκδοση, Αθήνα: Πορεία, 2007.

Μυρτώ Δραγώνα – Μονάχου, *Φιλοσοφία και Ανθρώπινα Δικαιώματα*, Αθήνα: Παπαζήσης, 1986.

II. Θεμελιώδεις πηγές της Μεσαιωνικής και της Νεότερης Πολιτικής Σκέψης.

Κείμενα

Αυγουστίνος, *Η Πολιτεία του Θεού (De civitate Dei)*, Ανδρέας Δαλέζιος (μτφ.), Αθήνα 1955.

Θωμάς Ακινάτης, *Summa Theologica* (ελληνικές μεταφράσεις Δημητρίου Κυδώνη ή Ιωάννη Καρμύρη).

-----, *On Kingship (De Regno)*, I. Th. Eschmann (μτφρ.), Pontifical Institute of Medieval Studies, Toronto 1982.

Μαρσίλιος της Πάδουας, *Defensor Pacis*, Allan Gewirth (επιμ.-μτφ.), Νέα Υόρκη: Columbia University Press, 2001 (1956 1^η έκδοση).

- , *The Defender of the Peace*, Annabel Brett (επιμ.-μτφ.), Κέμπριτζ:
Cambridge University Press, 2005.
- Νικολό Μακιαβέλι, «Διατριβές πάνω στην πρώτη δεκάδα του Τίτου Λιβίου» στο
Niccolo Machiavelli, *Έργα*, Τάκης Κονδύλης (επιλ.-μτφ.), Αθήνα:
Κάλβος, 1984, σσ. 281-512.
- , *Ο Ηγεμόνας*, Νίκος Καζαντζάκης (μτφ.), Αθήνα: Εκδόσεις
Καζαντζάκη, 2012.
- , *Ο Ηγεμόνας*, Ζώζη Ζωγραφίδου – Καραχάλιου (μτφ.), Θεσσαλονίκη:
Βάνιας, 1999.
- , *Ο Ηγεμόνας*, Ελένη Γκαγκάτσιου (μτφ.), Cary Nederman (εισ.), Αθήνα:
Παπασωτηρίου, 2008.
- Thomas Hobbes, *Λεβιάθαν*, Γρηγόρης Πασχαλίδης (μτφ.), Αιμίλιος
Μεταξόπουλος (επιμ. – εισ.), Αθήνα: Γνώση 2006.
- John Locke, *Δεύτερη Πραγματεία περί Κυβερνήσεως*, Πασχάλης Κιτρομηλίδης
(μτφ. – εισ.), Β' έκδοση, Αθήνα: Πόλις, 2010.
- , *Επιστολή για την ανεξιθρησκία*, Γιάννης Πλάγγεσης (μτφ.),
Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 1998.
- David Hume, *Δοκίμια φιλολογικά, ηθικά, πολιτικά*, Ε. Π. Παπανούτσος (μτφ.),
Αθήνα: Εστία, 1990.
- , *Πραγματεία για την Ανθρώπινη Φύση. Βιβλίο Πρώτο – Για τη Νόηση*,
Αθήνα: Πατάκης, 2011.
- Charles Montesquieu, *Το Πνεύμα των Νόμων*, Παναγιώτης Κονδύλης – Κωστής
Παπαγιώργης (μτφ.), Αθήνα: Γνώση, 2006.
- , *Περσικές Επιστολές*, Νίκη Μολφέτα (μτφ.), Αθήνα: Καστανιώτης,
1998.
- , *Εκτιμήσεις για τα αίτια του μεγαλείου και της παρακμής των Ρωμαίων*,
Θωμάς Σκάσσης (μτφ.), Αθήνα: Πόλις, 2009.
- Jean-Jacques Rousseau, *Πραγματεία περί της καταγωγής και των θεμελίων της
ανισότητας ανάμεσα στους ανθρώπους*, Μέλπω Αλεξίου – Καναγκίνη
(μτφ.), Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, 2010.

- , *Το Κοινωνικό Συμβόλαιο*, Βασιλική Γρηγοροπούλου, Αλβέρτος Στάινχάουερ (μτφ.), Αθήνα: Πόλις, 2012.
- , *Σχέδιο Συντάγματος για την Κορσική – Στοχασμοί για τη διακυβέρνηση της Πολωνίας και τη σχεδιαζόμενη μεταρρύθμισή της*, Κατερίνα Κέη (μτφ.), Αθήνα: Πολύτροπον, 2006.
- , *Λόγος Περί Πολιτικής Οικονομίας*, Διονύσης Γράβαρης (μτφ.), Αθήνα: Σαββάλας, 2004.
- , *Λόγος Περί Επιστημών και Τεχνών*, Τάσος Μπέντζελος (μτφ.), Αθήνα: Νήσος, 2012.
- , *Αιμίλιος ή Περί Αγωγής*, Πολυτίμη Γκέκα (μτφ.), Τόμοι Α'-Β', Αθήνα: Πλέθρον, 2007.
- , *Οι Εξομολογήσεις του Ζαν Ζακ Ρουσσώ*, Αλεξάνδρα Παπαθανασοπούλου (μτφ.), Αθήνα: Ιδεόγραμμα, 1997.
- Edmund Burke, *Στοχασμοί για την επανάσταση στη Γαλλία*, Χρήστος Γρηγορίου (μτφ.), Αθήνα: Σαββάλας, 2010.
- Jeremy Bentham, *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*, J.H. Burns – H.L.A. Hart – F. Rosen (επιμ.), στο *Collected Works of Jeremy Bentham*, Οξφόρδη: Oxford University Press, 1996.
- , *Ο Ιερεμίας Μπένθαμ και η Ελληνική Επανάσταση*, Φιλήμων Παιονίδης – Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου – Ανδρέας Χ. Τάκης (μτφ.), Αθήνα: Βουλή των Ελλήνων, 2012.
- John Stuart Mill, *Περί Ελευθερίας*, Νίκος Μπαλής (μτφ.), Αθήνα: Επίκουρος, 1983.
- , *Ωφελιμισμός*, Φιλήμων Παιονίδης (μτφ.), Αθήνα: Πόλις, 2011.
- , *Considerations on Representative Government*, Κέμπριτζ: Cambridge University Press, 2010.
- , *On the Subjection of Women*, Λονδίνο: Hesperus, 2008.
- Benjamin Constant, *Περί Ελευθερίας και Ελευθεριών*, Πασχάλης Κιτρομηλίδης (εισ.), Φιλήμων Παιονίδης (επιμ.), Ελένη Κόλλια – Τάσος Δαρβέρης (μτφ), Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 2000.

- Friedrich Hegel, *Φαινομενολογία του Νου*, Γιώργος Φαράκλας (μτφ.), Αθήνα: Εστία, 2007.
- , *Φιλοσοφία του Δικαίου*, Σταμάτης Γιακουμής (μτφ.), Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2012.
- , *Πίστη και γνώση*, (εισ.-επιμ). Π. Βαλλιάνος, Αθήνα : Σαββάλας, 2010.
- Alexis de Tocqueville, *Η Δημοκρατία στην Αμερική*, Γιώργος Μανιάτης (μτφ.), Αθήνα: Στοχαστής, 2008.
- , *Το Παλαιό Καθεστώς και η Επανάσταση*, Πασχάλης Κιτρομηλίδης (εισ.), Ανδρέας Παππάς (μτφ.), Αθήνα: Πόλις, 2012.
- , *Μνημόνιο για την Φτώχεια*, Μαριάννα Τζιαντζή (μτφ.), Αθήνα: Πόλις, 2005.
- Karl Marx, *Οικονομικά και Φιλοσοφικά Χειρόγραφα του 1844*, Lucio Colletti (εισ.), Μπάμπης Γραμμένος (μτφ.), Αθήνα: Γλάρος, 1975.
- , *Το Εβραϊκό Ζήτημα*, Γιάννης Κρητικός (μτφ.), Αθήνα: Οδυσσεάς, 2006.
- , *Κριτική της Εγγελιανής Φιλοσοφίας του Κράτους και του Δικαίου*, Μπάμπης Λυκούδης (μτφ.), Αθήνα: Παπαζήσης, 1978.
- , «Εισαγωγή» στο *Βασικές Γραμμές της Κριτικής της Πολιτικής Οικονομίας 1857-1858*, Τόμος Α', Διονύσης Δίβαρης (μτφ.), Αθήνα: Στοχαστής, 1978.
- , *18^η Μπρυνμαίρ του Λουδοβίκου Βοναπάρτη*, Φ. Φωτίου (μτφ.), Αθήνα: Θεμέλιο, 1986.
- , *Κριτική του Προγράμματος της Γκότα*, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, 2010.
- , «Πρόλογος» στο *Κριτική της Πολιτικής Οικονομίας*, Χρήστος Μπαλωμένος (μτφ.), Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή, 2011.
- , *Διαφορά της Δημοκρατίας και Επικούρειας Φυσικής Φιλοσοφίας*, Παναγιώτης Κονδύλης (μτφ.), Αθήνα: Γνώση, 1983.
- , *Η Αθλιότητα της Φιλοσοφίας*, Γεωργία Δεληγιάννη – Αναστασιάδη (μτφ.), Αθήνα: Νέοι Στόχοι, 1892.
- Karl Marx – Friedrich Engels, *Το Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος*, Eric Hobsbawm (εισ.), Γιώργος Κοτής (μτφ.), Αθήνα: Θεμέλιο, 2004.

-----, *Γερμανική Ιδεολογία*, Τόμοι Α' και Β', Κ. Φιλίνη – Γ. Κρητικός (μτφ.),
Αθήνα: Gutenberg, 1989, 1997.

III. Ειδικά Βοηθήματα.

Δευκαλίων, Τεύχος 22 (Ιούνιος 1978). Ειδικό τεύχος με θέμα «Η εξουσία».

Μανώλης Αγγελίδης, *Η γένεση του φιλελευθερισμού. Προβλήματα σύστασης του πολιτικού σε θεωρίες του κοινωνικού συμβολαίου*, Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, 1994.

Μανώλης Αγγελίδης – Θανάσης Γκιούρας (μτφ. - εισ.- επιμ.), *Θεωρίες της Πολιτικής και του Κράτους. Hobbes, Locke, Rousseau, Kant, Hegel*, Αθήνα: Σαββάλας, 2005.

Louis Althusser, *Μοντεσκιέ. Πολιτική και Ιστορία*, Φώτης Σιάτιτσας (μτφ.),
Αθήνα: Πλέθρον, 2005.

Michael Ayers, *Τζον Λοκ*, Ειρήνη Ραζή (μτφ.), Αθήνα: Ενάλιος, 2004.

Σωτήρης Βανδώρος, «Βουβή κυριαρχία. Η αμφίσημη θέση του λαού στο Κοινωνικό Συμβόλαιο του J.-J. Rousseau», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 34, Δεκέμβριος 2009, σσ. 24-42.

-----, *Σιωπηλό Βλέμμα: Για την πολιτική θεωρία του Ρουσσώ*, Αθήνα: Σαββάλας, 2012.

Γεώργιος Κ. Βλάχος, «Το αίτημα της ισότητας και οι σχέσεις κράτους και οικονομίας εις την πολιτειολογίαν του Hobbes και Spinoza», *Επιθεώρησις Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών*, Ιούλιος – Δεκέμβριος 1956.

-----, «Το Κοινωνικό Κράτος του Rousseau», *Επιθεώρησις Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών*, Ιούλιος – Δεκέμβριος 1955.

Τα παραπάνω βρίσκονται στην έκδοση:

Γεώργιος Κ. Βλάχος, *Σελίδες Ιστορίας του Ευρωπαϊκού Πολιτικού Στοχασμού*, Τόμος III, *Από τον Machiavelli ως σήμερα*, Αθήνα: Σάκκουλας, 1991.

-----, *Η πολιτική του Μοντεσκιέ*, Αθήνα: Σάκκουλας, 1980.

- Χρήστος Γρηγορίου, *Από την Ιρλανδία στη Μεγάλη Βρετανία. Ο Edmund Burke ως επίδοξος «άνθρωπος των γραμμάτων»*, Αθήνα: Νήσος, 2009.
- Βασιλική Γρηγοροπούλου, *Αγωγή και πολιτική στον Ρουσσώ*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2002.
- Ernst Cassirer, *Καντ και Ρουσσώ*, Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος (μτφ.), Αθήνα: Έρασμος, 2001.
- Janet Coleman, *Ιστορία της Πολιτικής Σκέψης, Τόμος Β', Από το Μεσαίωνα μέχρι την Αναγέννηση*, Περικλής Βαλλιάνος (επιμ.), Γεώργιος Χρηστίδης (μτφ.), Αθήνα: Κριτική 2006.
- Δημήτρης Δημητράκος, «Η έννοια της παράδοσης» *Παράδοση ή εκσυγχρονισμός στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα*, Αθήνα : Ταξιδευτής, χ.χ. , σσ.191-212. (για τον Burlce)
- Έκδοση Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας, *Φιλοσοφία και Πολιτική, Μέρος Δ'*, Αθήνα: Καρδαμίτσα, 1982.
- Umberto Eco, *Το Ονομα του Ρόδου*, Έφη Καλλιφατίδη (μτφ.), Αθήνα: Ψυχογιός, 2012.
- Bernard Groethuysen, *Η Φιλοσοφία της Γαλλικής Επανάστασης*, Τάκης Κονδύλης (μτφ.), Αθήνα: Κάλβος 1985.
- Bruce Haddock, *Ιστορία της πολιτικής σκέψης: Από το 1789 μέχρι σήμερα*, Βασίλης Φροσυνος (μτφ.), Αθήνα: Πατάκης, 2009.
- Κώστας Θεοφάνους, *Ρουσσώ και Ντιντερώ*, Αθήνα: Αλεβιζόπουλος, 1982.
- Σταύρος Κωνσταντακόπουλος, *Ατομικισμός, επανάσταση και δημοκρατία. Για την πολιτική θεωρία του Τοκβίλ*, Αθήνα: Σαββάλας, 2008.
- Σπύρος Μακρής Σ, *Niccolo Machiavelli «Virtu» και ερμηνευτικά κάτοπτρα. Σπουδή στη νεότερη και σύγχρονη πολιτική θεωρία του ρεπουμπλικανισμού*, Αθήνα: Σιδέρης, 2009.
- Αιμίλιος Μεταξόπουλος, «Το πρόβλημα της ατομικής ιδιοκτησίας στις θεωρίες του φυσικού δικαίου και στη νεώτερη φιλελεύθερη φιλοσοφία: Hobbes, Locke, Kant», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, Τεύχος 39-40, σσ. 414 – 423.

- Αύγουστος Μπαγιόνας, *Η ιστορικότητα της συνείδησης στη φιλοσοφία του Γαλλικού Διαφωτισμού*, Θεσσαλονίκη, 1974.
- Crawford McPherson, *Ατομικισμός και Ιδιοκτησία*, Αθήνα: Γνώση, 1986.
- Παναγιώτης Νούτσος, *Niccolo Machiavelli: Πολιτικός σχεδιασμός και φιλοσοφία της ιστορίας*, Αθήνα: Δαίδαλος (Ζαχαρόπουλος Ι.), 2001.
- Ευάγγελος Π. Παπανούτσος, *Ο Λόγος και ο Άνθρωπος*, Αθήνα: Ίκαρος, 1971, σσ. 300-308 και 309-315 για τον Tocqueville και τον Machiavelli αντίστοιχα.
- Ιόλη Πατέλλη, *Η φιλοσοφία του Hobbes. Λόγος και αιτιότητα στη νέα φυσική και πολιτική επιστήμη*, Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, 1995.
- Γιάννης Πλάγγεσης, *Πολιτική και θρησκεία στη φιλοσοφία του John Locke*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 1998.
- , *Νεότερη πολιτική και κοινωνική φιλοσοφία*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2009.
- Γιώργος Σαγκριώτης, *Δόξα και παράδοξα. Για την κριτική της ρουσσικής φιλοσοφίας του πολιτισμού και της πολιτικής*, Αθήνα: Νήσος, 2012.
- Πάυλος Κ. Σούρλας, «Ερμηνευτικά προλεγόμενα στο Esprit des lois», *Μνήμη Αναστασίου Γιανναρά*, Αθήνα: Παπαζήσης, 1981.
- , «Η κριτική του νεαρού Μαρξ κατά της ιστορικής σχολής του δικαίου», *Το Σύνταγμα*, Τομ. ΙΑ' (1985).
- Γιώργος Στείρης, *Η θεωρία του Niccolo Machiavelli για την ηθική και τον νόμο*, Αθήνα: Αντ. Σάκουλας, 2003.
- Άρης Στυλιανού, *Θεωρίες του Κοινωνικού Συμβολαίου: Από τον Γκρότιους στον Ρουσσώ*, Αθήνα: Πόλις, 2011.
- Carl Schmitt, *Ο Λεβιάθαν στην Πολιτειολογία του Τόμας Χομπς: Νόημα και αποτυχία ενός πολιτικού συμβόλου*, Γιώργος Σαγκριώτης (μτφ.), Αθήνα: Σαββάλας, 2009.
- Quentin Skinner, «Οι Ιταλικές πόλεις – δημοκρατίες», *Δημοκρατία: Το ταξίδι που δεν τελείωσε 508 π.Χ. – 1993 μ.Χ.*, John Dunn (επιμ.), Παναγιώτης

- Χιωτέλης – Αριστέα Παρίση (μτφ.), Αθήνα: Καρδαμίτσας, 1997, σσ. 77-94.
- , *Η Ελευθερία προτιμότερη από τον Φιλελευθερισμό*, Αριστέα Παρίση (μτφ.), Αθήνα: Καρδαμίτσας, 2002.
- , *Μακιαβέλι*, Κώστας Αθανασίου (μτφ.), Αθήνα: Νήσος, 2002.
- , *Τα Θεμέλια της Νεότερης Πολιτικής Σκέψης*, Μαρίνος Σαρηγιάννης (μτφ.), Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2005.
- Leo Strauss, *Φυσικό Δίκαιο και Ιστορία*, Στέφανος Ροζάνης – Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος (μτφ.), Αθήνα: Γνώση, 1988.
- Γιάννης Τασόπουλος, *Το ηθικοπολιτικό θεμέλιο του συντάγματος*, Αθήνα: Αντ. Σάκκουλας, 2001, σσ. 107 – 139.
- Σταύρος Τσακυράκης, *Οι καταβολές του συνταγματικού φιλελευθερισμού στο έργο των Hobbes και Locke*, Αθήνα: Ν. Π. Σάκκουλας, 1992.
- Κωνσταντίνος Τσάτσος, *Πολιτική. Θεωρία Πολιτικής Δεοντολογίας*, Αθήνα: Εκδόσεις των Φίλων, 2000.
- Γιώργος Χρυσάφης Γ, *Ηθική φιλοσοφία και πολιτική οικονομία στον κλασικό βρετανικό φιλελευθερισμό: John Locke, Bernard Mandeville, Adam Smith*, Αθήνα: Νήσος, 2010.
- Αλέξανδρος Χρύσης *Ο Στωικός Montesquieu. Νόμος και Ελευθερία*, Αθήνα: Πολύτροπον, 2008.